

Академічна добročесність

**проблеми впровадження та
відповідальність**

Академічна доброчесність

- це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень

28 вересня 2017 року набрав чинності Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-УІІІ, що запровадив і формалізував єдині для всіх рівнів освіти види порушень **академічної доброчесності** (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання).

Крім того, стаття 42 Закону України «Про освіту» визначає особливості дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними і науковими працівниками та здобувачами освіти; види академічної відповідальності науково-педагогічних і наукових працівників та здобувачів освіти; права осіб, стосовно яких порушено питання про порушення ними академічної доброчесності тощо.

Законом України «Про освіту» внесено відповідні зміни в Закон України «Про вищу освіту», якими визначено зміст академічної доброчесності.*

* Цит. за: «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти»*. Лист МОН України від 24 жовтня 2017 р.

Законодавство у сфері академічної доброчесності:

- Конституція України,
- Спеціальні закони у сфері освіти і науки: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність»,
- Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції»,
- Постанови Кабінету Міністрів України: Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, Порядок присвоєння вчених звань та ін.,
- Проект закону України «Про академічну доброчесність»,
- Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти із підтримки принципів академічної доброчесності,
- Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти,
- Етичний кодекс вченого України,
- Статут ЗВО,
- **Кодекс академічної доброчесності БДМУ**

Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників та здобувачів освіти *

- ➔ Згідно з пунктом 31 статті 58 Закону України «Про вищу освіту» науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти.
- ➔ Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, зі свого боку, зобов'язані виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання (пункт 3 статті 63 Закону України «Про вищу освіту»).

*

Цит. за: «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти». Лист МОН України від 24 жовтня 2017 р.

Заклади вищої освіти зобов'язані *

Вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності (пункт 1 частини третьої статті 32 Закону України «Про вищу освіту»).

Мати внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, що відповідно до пункту 8 частини другої статті 16 Закону України «Про вищу освіту» передбачає забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

*Цит. за: «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти». Лист МОН України від 24 жовтня 2017 р.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- незаохочування інших осіб до вчинення дій, які суперечать нормам академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- **контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти**
- **об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів.**

Фундаментальні цінності академічної доброчесності

довіра

Дозволяє співпрацювати, обмінюватися інформацією і поширювати нові ідеї вільно, не побоюючись, що наша робота буде вкрадена, наш кар'єрний ріст або репутація зменшиться

повага

як до самого себе, так і до інших. Повага до себе означає долати труднощі цілісно, а повага до інших – оцінювати різноманітні думки, мати можливість і необхідність дискутувати, тестувати і ідеї; проявляти уважне ставлення до різних точок зору.

чесність

недобросовісна поведінка не лише ставить під загрозу добробут академічних шкіл і порушує права своїх членів, вона також може кинути тінь на репутацію навчального закладу та на особу здобувача

відповідальність

протистояти злочинам, чинити опір негативному тиску з боку однолітків і слугувати позитивним прикладом.

справедливість

передбачуваність, прозорість і чіткі, розумні очікування. Неупереджене ставлення, відсутність дискримінації

Академічна недобро́рочесність

**академічний
плагіат**

обман

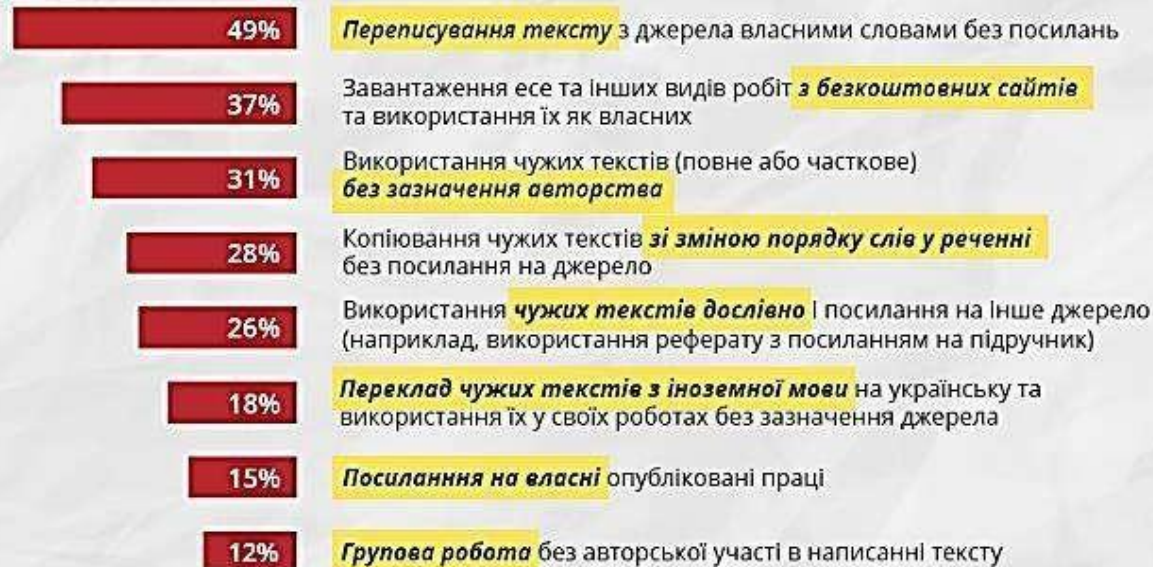
фабрикація

списування

хабарництво

Статистика академічного плагіату в Україні

Що з перерахованого ви використовуєте під час навчання?

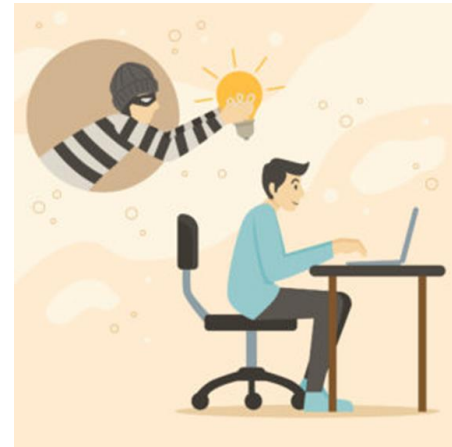

Порушення академічної доброчесності:

- **академічний плагіат** - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства

- **самоплагіат** - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів

ПЛАГІАТ

*(в академічній сфері) — публікація чужого тексту під власним іменем або запозичення його фрагментів без зазначення джерела.**

ВИДИ ПЛАГІАТУ

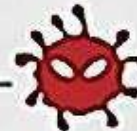
РЕПУБЛІКАЦІЯ

РЕПЛІКАЦІЯ

РЕРАЙТ

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ

ДОСЛІВНИЙ
ПЛАГІАТ

МОЗАІЧНИЙ
ПЛАГІАТ

ВІДСУТНІСТЬ ПОСИЛАНЬ
НА ПРЯМІ ЦИТАТИ

НЕАДЕКВАТНЕ
ПЕРЕФРАЗУВАННЯ

ПОЄДНАННЯ ВЛАСНОГО
ТА ЗАПОЗИЧЕНОГО
ТЕКСТУ БЕЗ ЦИТУВАННЯ
ДЖЕРЕЛ

КОПІЮВАННЯ ЧУЖОЇ
НАУКОВОЇ РОБОТИ ТА
ПРИВЛАСНЕННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАЦІ

СПИСУВАННЯ
ПИСЬМОВИХ
РОБІТ ІНШИХ
СТУДЕНТІВ

ЗГАДУВАННЯ
ДЖЕРЕЛА
БЕЗ ПОСИЛАННЯ

Плагіат можна умовно розділити на два типи: **умисний** та **неумисний**.

Види плагіату

- *Дослівний плагіат* - переписування першоджерела без змін і посилання.
- *Мозаїчний плагіат* - компіляція декількох джерел та перефразування окремих слів
- *Відсутність посилань на прямі цитати*
- *Неадекватне перефразування* – передача думки словами автора без взяття їх у лапки.
- *Згадування джерела без посилання*
- *Рерайт* – зміна тексту без зміни змісту
- *Створення суміші власного та запозиченого тексту без цитування джерел*
- *Копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм ім'ям*
- *Списування письмових робіт інших студентів, науковців*
- *Реплікація* -процес створення копій;
- *Републікація* - повторне чи багаторазове оприлюднення інформації

Unplag.com
PLAGIARISM DETECTION ENG

StrikePlagiarism.com

Порушення академічної доброчесності:

➤ **фабрикація** - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях

➤ **фальсифікація** - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень

Порушення академічної доброчесності:

- **списування** - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання
- **використання** без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації чи допомоги під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

Порушення академічної доброчесності:

➤ **хабарництво** - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі

➤ **необ'єктивне оцінювання** - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти

➤ **академічний саботаж** – вчинення учасником освітнього процесу дій, що надають йому можливість отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти

Відповідальність за порушення академічної доброчесності

науково-педагогічні працівники

**ЗВО бути притягнені до такої
академічної відповідальності:**

- ✓ відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- ✓ позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- ✓ позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади

здобувачі освіти можуть бути

**притягнені до такої академічної
відповідальності:**

- ✓ повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- ✓ повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- ✓ відрахування із закладу освіти;
- ✓ позбавлення академічної стипендії;
- ✓ позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання

Обов'язкові етичні норми:

- ✓ викладач не має права принижувати будь-яким чином гідність здобувача вищої освіти. Викладач має право зробити зауваження здобувачам вищої освіти щодо неналежного зовнішнього вигляду та поведінки;
- ✓ викладачі мають звертатись на «Ви» до здобувачів вищої освіти;
- ✓ здобувачі вищої освіти мають знати викладачів на ім'я та по батькові, а також звертатися до них на «Ви»;
- ✓ здобувач вищої освіти не має права грубити викладачу, поводитися фамільярно;
- ✓ викладач і здобувач не можуть ігнорувати освітній процес.

Використання штучного інтелекту в освітньому просторі

- **Допомога в навчанні та дослідженнях** – пошук, аналіз та систематизації наукових джерел. Важливо правильно оформлювати цитування та посилання.
- **Генерація ідей та натхнення** – Інструменти ШІ можуть допомагати у формуванні нових ідей, складанні плану роботи чи структури тексту, не створюючи готових відповідей.

Використання штучного інтелекту в освітньому просторі

ChatGPT

- **Редагування та покращення тексту** – ШІ-сервіси, такі як Grammarly або DeepL Write, можуть допомагати покращити стиль написання, виправити граматичні помилки.
- **Персоналізоване навчання** – Використання ШІ для створення навчальних тестів, інтерактивних завдань або пояснення складних тем.
- **Кодування та автоматизація** – Допомога у написанні коду, але без копіювання бездумних рішень.

Використання ШІ з порушенням академічної доброчесності

- 1.Автоматичне генерування текстів** – Використання ChatGPT або інших ШІ для створення курсових, рефератів без розуміння матеріалу.
- 2.Плагіат** – Використання текстів, згенерованих ШІ, без перевірки унікальності та без належного цитування.
- 3.Обман на екзаменах** – Використання ШІ для автоматичної генерації відповідей під час онлайн-тестів або контрольних робіт.
- 4.Фальсифікація даних** – Генерування фіктивних наукових даних або результатів досліджень.
- 5.Автоматизоване перекладання та перефразування** – Використання ШІ для зміни тексту з метою уникнення перевірки на плагіат.

Заходи для дотримання академічної доброчесності

Популяризація заходів, спрямованих на інформування учасників освітньо-наукового процесу з питань академічної доброчесності та етичних принципів її дотримання

Використання систем перевірки на плагіат, спрямованих на визначення походження тексту (написаний він людиною чи ШІ)

Одночасна перевірка наукового тексту на плагіат за допомогою кількох платформ

Розробка індивідуальних завдань для здобувачів таким чином, щоб унеможливити максимальне використання ШІ